

بررسی و مقایسه سرعت روایت در دو حکایت از مثنوی معنوی با مآخذ آنها

براساس نظریه روایت‌شناسی جerald پرنس

دکتر محمد حسین کرمی^۱

رضا نکویی^{۲*}

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۷/۵/۸

تاریخ دریافت: ۱۳۹۶/۱۱/۲۹

چکیده

این مقاله سرعت روایت را در دو حکایت از مثنوی معنوی با مآخذ آنها براساس نظریه روایت‌شناسی جerald پرنس مقایسه می‌کند. هدف ما، بررسی علل انواع سرعت‌های روایی است که جهان رویدادهای روایت‌شده را می‌سازند. با این مقایسه درمی‌یابیم که مآخذ حکایت‌های مولوی، به‌ویژه روایت‌های منثور، گزاره‌های روایی کمتری دارند و از دسته‌های سرعت روایت صحنه و چکیده به عنوان ابزاری برای حفظ سخنان مشایخ و آموزش غیرمستقیم آموزه‌های اخلاقی و عرفانی این سخنان بهره می‌برند؛ در نتیجه حکایت‌های بدون پیرایش آنها نیز سرعت‌های روایی تند، کم و بیش تند و متعادل روبه‌تند دارند. مولوی با بهره‌گیری مستقیم از معارف و اندیشه‌های موجود در گفتمان ایرانی-اسلامی و انواع شگردهای روایی مانند تداعی معانی، درج، راوی مداخله‌گر، راوی ناموثق و غیره، روایت‌های برهنه و تند را آماده پذیرش انواع دسته‌های پنج‌گانه سرعت روایت و سرعت‌های روایی خیلی کند و کند می‌کند که از نظر زیبایی‌شناختی متنوع‌تر، کامل‌تر و لذت‌بخش‌تر است.

واژگان کلیدی: روایت‌شناسی، سرعت روایت، مثنوی معنوی، مآخذ مثنوی معنوی، پرنس

۱. استاد زبان و ادبیات فارسی دانشگاه شیراز

۲. دانشجوی دکتری زبان و ادبیات فارسی گرایش غنایی، دانشگاه شیراز

* nekoeireza@yahoo.com